

Uudised

Hea klient!

Palju on kiidetud Eesti piimandust ja head aretust, mis on tõstnud Eesti piimanduse viimastel aastatel keskmiste näitajate osas Euroopa parimate hulka. Pole saladus, et Eesti põllumajandusega käiakse tutvumas naaberriikidest ja kaugematest maadest. Viimase kuu näited on Soome nõustajate koolitusreis (vt kõrvallugu) ja Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu ning Eesti Lihaveisekasvatavate Seltsi korraldatud Euroopa anguse kasvatavate koosolek Eestis.

Vähem on räägitud sellest, mille poolest erineb Eesti jõudluskontrolli süsteem mujal toimuvast. Olles igapäevaselt jõudluskontrolli sees ning käies rahvusvahelistel jõudluskontrolli organisatsioonide kohtumistel, saame jätkuvalt olla uhked meie loomapidajate teadlikkuse üle, mistõttu on meil piimaveiste osas väga kõrge jõudluskontrollis osalemise osakaal. Neid riike, kus jõudluskontrollis üle 90% kogu populatsioonist, ei ole väga palju. Teiseks paistab Eesti maailma mastaabis silma haruldase asjaoluga, et meil korraldatakse terve jõudluskontrolli ahel ühes organisatsioonis. Tavaliselt killustub jõudluskontroll erinevate organisatsioonide vahel: piimalabor on eraldi, andmete töötlemine teises organisatsioonis ning loomapidajatega suhtlevad veel kolmanda ettevõtte töötajad ning aretusväärtuste hindamisega tegeleb hoopis neljas organisatsioon. Eestis on kogu piimaveiste jõudluskontroll koondunud EPJ alla, kes vastutab piimaveiste jõudluskontrolli eest ning ka sigade ja lihavesiste jõudluskontrolli andmetöötlus toimub siin. Vähem teatakse ehk seda, et EPJ andmebaasis hoitakse ka hobuste tõuraamatu andmeid ning EPJ teeb ka lammaste geneetilist hindamist.

Aasta esimesed kuud on mullusega võrreldes näidanud jätkuvalt suuremat piimatoodangut. Loodame, et trend on positiivne aasta lõpuni ning et ka juubeliaastal hoiaime oma põllumajanduse head taset.

Kaivo Ilves
Eesti Põllumajandusloomade
Jõudluskontrolli AS-i juhataja

Rahvusvahelise ringtesti tulemused

Juba 20 aasta vältel on EPJ labor võtnud osa rahvusvahelisest ringtestist piimakomponentide määramiseks, mida korraldavad Rahvusvaheline Piimatööstuste Laborite Kontrolli Keskus (Cecalait) ja Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee (ICAR).

EPJ labor teeb rahvusvahelisi võrdluskatseid kõigi laboris määratavate piimakomponentide osas.

Käesoleva aasta märtsis tehtud rahvusvahelise ringtesti võrdluskatsed näitasid, et laboris analüüsitavate piimaproovide määramise täpsus kõigi määratavate piimakomponentide osas on hälbe lubatud piirides.

ICARi laborite arvestuses võttis piima soomaatiliste rakkude määramisest osa 38 laborit ja koostatud pingereas oli EPJ labor I kohal, karbamiidi määramises olime 10 osavõtja seas II kohal. Valgu (16 osavõtjat) ja laktoosi (12 osavõtjat) määramises jäi EPJ neljandaks ning rasvasisalduse määramisel 15 osavõtja seas seitsmendaks.

Loomakasvatavatele pakutavatest lisateenustest olid lehma tiinuse testi tulemused EPJ laboril kõik õiged ja BHB (ketoosi kahtlusega lehmad) tulemused mahtusid samuti lubatud hälbe piiridesse.

Rahvusvahelise testi tulemused kinnitavad EPJ labori tulemuste pidevat usaldusväärsust ja on aluseks jätkuvalle akrediteeringule.

Loobume teenusest Mastiit 4

EPJ loobus alates 1. juunist teenuse Mastiit 4 pakkumisest.

Teenus Mastiit 4 leidis vähe kasutamist, enamuse meie kliente eelistab haiguskahtluse korral kasutada ikkagi teenust Mastiit 16, mille abil saab määrata rohkem mastiiditekitajaid ja seeläbi kindlamalt leida haigustekitaja, mis lehmalt udarapõletikku põhjustab ning määrata tõhusam ravi.

Teenuse Mastiit 16 kohta saab rohkem lugeda meie kodulehelt Piimaveised - Lisateenused - Mastiit 16.

Soome konsulendid Eestis õppimas

Mai lõpus koolitas Soome nõustamis- ja jõudluskontrolliorganisatsioon ProAgria oma konsulente Eestis. Konsulente õpetas Joep Driessen Hollandi firmast Cow Signals Training Company.

Tegemist oli jätkukoolitusega ja sel korral otsustati õppima tulla Eestisse, et saada rohkem kogemusi ja teadmisi suurte piimakarjafarmide kohta. Koolitusel said osaleda ka kaks EPJ piirkonnaspetsialisti.

Koolituse teemadeks olid söötmine ja stressivaba loomapidamine. Esimesel päeval kuulati teoreetilist osa EPJ peamajas, järgmised kaks päeva möödusid farmides praktilisi ülesandeid täites. Selleks, et farmidest paremat ülevaadet saada, esitasid nii koolitaja kui konsulendid loomapidajatele palju küsimusi. Koolituspäeva lõpus pandi kirja kõik tähelepanekud ja soovitusel, mida farmerid edaspidises töös saavad kasutada.

Täname Osühing Mangeni PM, OÜ Männiku Piim ja OÜ Soone Farm inimesi hea koostöö ja meeldiva vastuvõtu eest!

Kõrvamärkide riigihange lõppenud

EPJ põllumajandusloomade kõrvamärkide riigihange on nüüd lõppenud ning lepingud kahe võitjaga ka sõlmitud.

Hanke võitjad on prantsuse firma Allflex ning Šveitsi tootja Datamars.

EPJ pakub jätkuvalt laia valikut kõrvamärke veiste, lammastele, kitsedele ja sigadele (nii tava- kui elektroonilisi märke, samuti minimärke lammastele) ning kõrvamärkide paigaldamise tange ja elektrooniliste märkide lugejaid. Lähemalt saab valikuga tutvuda meie kodulehel alammenüüs Kõrvamärgid.

Seoses hanke tulemustega muutusid ka mõnede kõrvamärkide hinnad. Paljudel märkidel jäi hind endiseks, peamiselt tõusis asendus- ja lisamärkide hind. Uued hinnad hakkavad kehtima alates juulist. Kõrvamärkide hinnakiri on leitav kodulehelt Kõrvamärgid - Hinnakiri.

Üha suureneva sealiha tarbimise nõudluse rahuldamiseks on vajalik suurendada Eestis sigade tootmist, mille saavutamise üheks võimaluseks on parandada emiste viljakust. Mitmetes välisriikides on viimastel aastatel laialdaselt kasutatud emiste seemendamisel seguspermat ja tulemused on olnud positiivsed. Segusperma saadakse mitme kuldi sperma segamisel, mille kvaliteeti on eelnevalt kontrollitud. Sperma segamise eeliseks on võimalus toota ühtlase kvaliteediga tootmisspermat. Katsetega on tõestatud segusperma parem viljastusvõime, mille tagajärjel suureneb põrsaste arv pesakonnas ja nende võõrutusmass.

Enim katseid djuroki tõust kultidelt saadud segusperma positiivse mõju kohta emiste viljakusele on läbi viidud Taanis, kus seda kasutatakse seemendusjaamades juba aastaid.

2013. aastal viidi Taanis läbi uuringud selgitamaks, kuidas mõjutab emiste viljakust nende seemendamine spermaga, mis on saadud ühelt djuroki tõugu kuldilt ning segusperma kasutamisel, kui on kasutatud vastavalt kolmelt ja kuult kuldilt saadud segatud spermata. Katsesse oli valitud viiest erinevast seafarmist juhuvaliku meetodil 6761 emist ja nad olid jagatud kolme gruppi, igas grupis oli enamvähem ühepalju emiseid. Katse käigus hinnati kasutatud spermaproovide (652) kvaliteeti, mõõtes sperma liikuvust ja spermatooside arvu selles.

Uuringud näitasid, et keskmine spermatooside arv doosi kohta oli kõikides gruppides enamvähem ühesugune (1,81 kuni 1,84 miljardit), mistõttu ei tulene katses gruppide vahel esinenud pesakonna suuruse erinevused sperma dooside erinevustest. Katseandmetel emiste tiinestuvus gruppide vahel oluliselt ei erinenud, olles 90,2 kuni 91,4%. Pesakonna suurus elusalt sündinud põrsaste näol erines gruppide vahel oluliselt ($P=0,0103$), olles **I grupis** (ühelt kuldilt võetud sperma) tunduvalt väiksem (17,91 põrsast) kui **II ja III grupis**, kus kasutati vastavalt kolmelt ja kuult kuldilt saadud spermata. **Teises ja kolmandas grupis** pesakonna suurus oluliselt ei erinenud (vastavalt 18,19 ja 18,22 põrsast). Katsetulemustest selgub, et segusperma kasutamise positiivne efekt avaldub tingimusel, kui spermadoosi on segatud vähemalt kolme kuldi sperma.

Ei ole täpselt teada, mis põhjustab emiste viljakuse suurenemist, kuid katsetulemused näitavad, et emiste pesakonnad suurenevad, kui kasutada seemendamiseks spermata, mis on saadud mitmelt kuldilt. Natuke väiksemat põrsaste arvu **I grupis** võib põhjendada mõningate madala viljakusega kultide kasutamise emiste seemendamisel, mis põhjustasid üksikute emiste puhul madalama pesakonna suuruse. Erinevate kultide sperma ühendamisega (segamisel) saab seda negatiivset aspekti vältida, sest erinevatelt kultidelt pärinevad spermadoosid sisaldavad segatuna piisavas koguses ka nn “hea kvaliteediga seemnerakke”.

Kokkuvõte. Katsetulemustest lähtuvalt mõjutas sperma, mis saadi mitmelt kuldilt, emiste viljakust positiivselt, võrreldes emistega, keda seemendati ühe kuldi spermaga. Kolme ning kuue djuroki tõugu kuldi sperma kasutamisel emiste seemendamisel saadi 0,3 põrsa võrra suuremad pesakonnad, võrreldes ühe kuldi sperma kasutamisega. Selle uuringu tulemustest lähtuvalt koosneb Taani DanAvl seemendusjaamast farmidesse väljastatud segusperma alati vähemalt kolme kuldi spermast.

Lähtudes Taani seakasvatavate positiivsest kogemusest, hakkab Eesti Tõusigade Aretusühistu Seemendusjaam 2018. aastal uude tootena väljastama soovijatele nuumsigade tootmiseks mõeldud spermata, mis on saadud djuroki tõugu kultide sperma segamisel. Esialgsete plaanide kohaselt hakatakse kasutatama segusperma tootmisel kahe djuroki tõugu kuldi sperma segamist, kusjuures

andmete sisestamiseks ja analüüsimiseks luuakse nn fantoomkuldid samal põhimõttel nagu 2009. aastal. Esialgul pakutakse kahte erinevat seguspermat markeeringuga Liin D 9909-9901-17 ja Liin D 9909-9902-17, kus Liin D näitab, et tegemist on djuroki seguspermaga, 9909 näitab, et tegemist on Norra geneetikaga, keskmise numbriga kolm esimest kohta näitavad, mitme kuldi ja mis tõust kultide spermata on segatud, neljas koht kombinatsiooni numbrist ning 17 sünniaastat. 990 näitab seega, et segatud on kahe djuroki tõugu kuldi spermata (kolme djuroki tõugu kuldi sperma segamisel oleks 999) ja 1 või 2 näitab, et tegemist on erinevate kultide sperma segamisega. Liin D 9909-9901-17 puhul segatakse kultide Navle 287608 ja Jaget 270892 ja Liin D 9909-9902-17 Marten 281772 ja Jockey 275684 spermata. Segusperma kuldid jõuavad farmi Possusse tavapärase andmevahetusega.

Aarne Põldvere,
Eesti Tõusigade Aretusühistu

Sigade selja- ja turjapeki ning ploomirasva omadused

Sigade selja- ja turjapekk on oluliseks komponendiks erinevates vorstitoodetes, mistõttu rasvkoe omadused mõjutavad lõpptoodangu kvaliteedi kujunemist. Lihatöötlejate üks põhilisi probleeme on ühtlase kvaliteediga peki puudumine. Töötlejad eelistavad struktuurilt tugevamat pekki, mida on toodete (peekoni jne) valmistamiseks lihtsam töödelda. Pehme struktuuriga pekki ei peeta sobivaks, kuna seda on raskem lõigata ja täheldatud on selle kiiremat oksüdatiivset rääsumist.

Samas eelistavad tarbijad väiksema küllastunud rasvhapete sisaldusega tooteid, eelistades neis küllastumata rasvhappeid, mis aga muudab rasva (peki) konsistentsi pehmemaks. Seega tekib töötlejate ja tarbijate eelistustes konflikt.

Eeltoodust lähtuvalt viis Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ) koostöös Eesti Maaülikooliga (EMÜ) läbi uuringu, mille eesmärgiks oli hinnata erinevatest sea lihakeha piirkondadest pärineva rasvkoe tehnoloogilisi näitajaid (sulamistemperatuur, joodiarv, värvus jt) ja tekstuuriparameetreid (löiketugevus).

Katsetes kasutatud pekiproovid pärinesid ühest ETSAÜ liikmesfarmi tapapunktis tapetud juhuslikult valitud sigadelt. Katsematerjalina kasutati searümpade rasvkoest võetud selja- ja turjapeki ning ploomirasva tükke. Searümpade seljatükkidest eraldati EMÜ lihaboris seljapekk koos kamaraga, samas turjapekk ja ploomirasv olid searümpadelt lihatootuses eelnevalt eraldatud. Katses kasutati kümne erineva sea lihakeha rasvkudet. Pekiproovide analüüsiks ettevalmistamine ja kvaliteedi hindamine toimus vastavalt tunnustatud meetoditele.

Peki joodiarv, sulamistemperatuur ja värvus iseloomustavad rasvkoe rasvhappelise koostist – küllastunud ja küllastumata rasvhapete kogust selles. Mida rohkem on rasvas küllastumata rasvhappeid, seda suurem on joodiarv ja seda pehmem on rasvkude. Selja- ja turjapeki keskmised joodiarvu väärtused oluliselt ei erinenud. Kõige suurema joodiarvuga olid turja- ja seljapekk (vastavalt 60,77 ja 60,18) ning kõige väiksem oli see näitaja ploomirasval (48,14). Kirjanduse andmetel kõigub searasva joodiarv 45–75 piires, mis ühtib ka katsete tulemustega.

Sigade erinevatest anatoomilistest punktides võetud rasvaproovide sulamistemperatuurid on kirjanduse andmetel erinevad, olles kõhurasval 41,4–44,0 °C, pea piirkonnas 39,4–41,8 °C, rinnakus 39,9–42,4 °C, ristluu piirkonnast pärineval

42,8–48,1 °C, selja piirkonnas (6.–7. roide vahel) 43,0–48,7 °C ning turjarasval 43,9–46,0 °C.

Temperatuuri tõustes muutub tahke rasv vedelaks ja läbipaistvaks, kuid erineva rasvappellise koostisega rasvad sulavad erinevatel temperatuuridel. Kui rasvas esineb rohkem pikaahelalisi rasvhappeid, siis on selle sulamistemperatuur kõrgem ja lühema ahelaliste rasvhapete puhul madalam. Rasva konsistents sõltub suuresti rasvhapete küllastumisest – mida suurem on küllastunud rasvhapete sisaldus, seda tugevam on rasv ja seda kõrgem on selle sulamistemperatuur.

Katseandmetel olid rümboasade rasvkoe sulamistemperatuurid erinevad. Seljapeki keskmine sulamistemperatuur oli katses 35,08 °C, turjapekil aga 36,38 °C. Ploomirasv sulas veelgi kõrgemal temperatuuril – 47,45 °C. See rasv on sea kehas suhteliselt vedelal kujul tänu füsioloogilisele paiknemisele looma kehas, kuna kehasisene temperatuur on kõrgem kui keha pinnal lähedastes kihtides.

Tabel 1. Selja-, turjapeki ja ploomirasva tehnoloogiliste näitajate ja tekstuuri parameetrite keskmised ja standardvead

Näitaja	Seljapekk		Turjapekk		Ploomirasv	
	keskmine	se*	keskmine	se*	keskmine	se*
Joodiarv	60,18 ^a	5,35	60,77 ^a	7,09	48,14 ^b	4,44
Sulamistemperatuur °C	35,08 ^a	4,27	36,38 ^a	5,77	47,45 ^b	2,06
Värvus	11,75 ^a	3,44	9,68 ^a	3,94	8,14 ^a	5,44
Kõrnete osakaal, %	24,17 ^a	4,37	24,45 ^a	7,61	19,39 ^a	5,29
Rasva osakaal, %	75,56 ^a	4,45	72,54 ^a	4,72	80,61 ^b	5,29
Lõikejõud, N	35,39 ^a	7,80	53,71 ^b	4,22	9,68 ^c	5,17

se* – standardviga

^{a,b,c} – erinevad tähed ülaindeksina märgivad statistilist erinevust ($p < 0,05$) rasvkude vahel

Oma uuringutulemustele tuginedes väidavad erinevad autorid, et rasvarakud, mis sisaldavad tahkestunud rasva, omavad suuremat sulamistemperatuuri ja on värvuselt värvitumad (valgemad) kui madalama sulamistemperatuuriga vedelamat rasva sisaldavad rasvarakud. Rasvkoe värvus sõltub rasvhapete sisaldusest, temas sisalduvates antioksidantidest (näiteks vitamiin E), mis pidurdab rasvade oksüdatsiooni e rääsumist.

Kirjanduse andmetel on Eestis kasvatatud erinevatest tõukombinatsioonidest saadud nuumikute seljapeki värvuse näitaja 6,7–9,3 (väiksem väärtus tähendab heledamat tooni). Seljapeki keskmine värvus oli katses kõige kõrgem – 11,75 (4,6–15,0), turjapekil 9,68 (4,2–15,3), ploomirasval kõige madalam – 8,30 (3,0–18,4). Värvuse varieeruvus oli suurem ploomirasval (se = 5,44), selja- ja turjapekil oli see aga sarnane (vastavalt se = 3,44 ja 3,94). Katsetulemused näitasid, et rasvkude pole värvuselt päris valge. Selles esineb kollakat tooni ja väikesed veretäppe. Värvus võib ka rasvkoe erinevates piirkondades varieeruda, kusjuures rohkem värvuspigmenti leidub seljapekis.

Selja- ja turjapekk olid rasvkoe füüsikaliste parameetrite osas sarnased just põhjusel, et nad asuvad looma nahaaluses piirkonnas lähestikku, kuid omadustelt erineb nendest looma kõhuõõnes paiknev ploomirasv. Rasvkude paiknemine mängib olulist rolli selle omadustele, kuna neil on täita erinev füsioloogiline funktsioon looma kehas.

Rasvkoe sulatamisel saadud rasva osakaal selja- (75,56 ± 4,45%) ja turjapekil (72,54 ± 4,72%) oluliselt ei erine, kuid ploomirasval oli see näitaja oluliselt suurem (80,61 ± 5,29%). Sellest võib järeldada, et sidekoe osakaal ploomirasvas on väiksem kui seljal või turjal asuvas rasvkoes.

Kõrned on valku sisaldav rasvasulatus jääk, millest moodustunud sidekoeline võrgustik annab rasvkoele selle tugevuse. Sulatamisel saadud kõrmetest üle jääva rasvkoe osa moodustab rasv ja aurustunud vesi. Rasvkoe tugevuse määrab ära kõrnete ja rasvasisalduse suhe rasvkoes. Mida väiksem on rasvkoe sulatamisel saadud kõrnete osakaal, seda kvaliteetsem on rasvkude, sest kõrnete osakaalu suurenedes muutub rasvkude küll tugevamaks, kuid rasva osakaal väiksemaks. Katseandmetel on selja- ja turjapeki sulatamisel saadud kõrnete osakaal suurem (vastavalt 24,17 ja 24,45%) kui ploomirasval (19,39%). Seega on ploomirasv rasva tootmisel kvaliteetsem, kuna kõrneid ehk rasva sulatus jääke tekib vähem. Tekstuuri parameetritest määrati rasvkoe läbilõikamiseks kuluv lõikejõud. See on jõud, mille juures algab proovitüki purunemine. Seljapeki keskmine lõikejõud oli 35,39 N (15,7–65,5 N), turjapeki läbilõikamiseks oli vaja kulutada aga kõige rohkem jõudu – 53,7 N (27,7–76,9 N), kuid ploomirasv oli kõige pehmem, selle läbilõikamiseks oli vaja kulutada keskmiselt kõige vähem jõudu – 9,7 N (4,7–21,3 N).

Kokkuvõte

1. Katsetulemustel ei ületanud joodiarv, mida loetakse üheks rasvkoe kvaliteedi näitajaks, soovitud künnist (70–75), olles suurim selja- ja turjapekil, kuid oluliselt väiksem ploomirasval.
2. Sulamistemperatuur, mis võimaldab anda hinnangut rasva rasvappellisele koostisele, oli rasvkudedest suurem ploomirasval.
3. Katsetulemustest selgub, et nahaalused rasvkoe on tugevama struktuuriga kui kehasisesed.

Konsistentsilt pehmem ploomirasva läbilõikamiseks tuli rakendada väiksemat jõudu, mis aga ei oma toodete valmistamisel olulist tähtsust. Nahaalustest rasvkudedest osutus oluliselt sitkemaks turjapekk.

4. Kõrnetesisaldus rasvkude vahel ei erine oluliselt, kuid ploomirasvas oli enam rasva.

5. Erinevad rasvkoeliigid olid toonilt sarnased, küll oli veidi heledam ploomirasv ja tumedam seljapekk.

Aarne Põldvere, *Eesti Tõusigade Aretusühistu*

Alo Tänavots, Riina Soidla, Annela Heidemann, *Eesti Maailikool*

Sagedane andmevahetus on tähtis

Küllap on paljud läbi elanud olukorra, et arvuti kõvaketas lõpetab töötamise ja olulised andmed on kaotsis. Seakasvatata jaoks on oluline, et Possusse sisestatud jõudluskontrolli andmed säiliks ja/või neid oleks võimalik taastada. Possu andmebaasi taastamiseks on vaja varukoopiat ja mida värskemate andmetega see on, seda parem.

Aga osa farme saadavad Possust andmeid EPJ andmebaasi harva, isegi kuni kolme kuu tagant. Kui arvuti kõvakettaga midagi juhtub, on vaja kaotatud andmed uuesti sisestada alates kuupäevast, mil on olemas Possu andmebaasi varukoopia. Soovitame Possust andmeid saata pärast igat suuremat andmesisestamist (kord nädalas) EPJ andmebaasi, kus garanteeritakse varukoopia säilimine. Viimane juhtum oli, kus uuesti tuli sisestada 45 päeva andmed, sest värskeimat varukoopiat EPJs lihtsalt ei olnud. Paljudel on harjumus saata andmeid kord kuus, mida peaks aga muutma ja hakkama seda tegema kord nädalas. See võib säästa teid liigest tööst.

Suvega koos on kätte jõudnud järjekordsed Vissi valimised. Saarte Viss valiti 20. juunil traditsiooniliselt Upal.

Eesti holsteini tõu vissions valiti Kiire, kelle omanik on Rauni POÜ. Eesti punase tõu viss Saaremaal on Kirme Kõljala POÜ farmist. Eesti karja võitja oli Tõpsu-Kari (TÜ Mereranna PÜ). Kiire oli ka Saarte Viss 2017 ja sai esikoha noorte lehmade seas. Kirme sai esmaspoeginud lehmadest I koha 2016. a ja 2017. a EPK noorte lehmade seast esikoha. Ta valiti nii 2016. a kui ka 2017. a eesti punase tõu reservvissions.

EPJ pani omalt poolt välja auhinnad Saarte Vissi holsteini ja punase tõu võitjatele esmaspoeginute klassis. EPJ auhind on teatud summa eest EPJ teenuseid: valida saab Mastiit 16, tiinuse testi ja BAK 4 teenuste seast. EPJ auhinnad said Maana Kõljala POÜst (EHF) ja Kuller TÜ Mereranna PÜst (EPK).

Viss 2018 toimub Eesti Põllumajandusmuuseumis Ülenurmel 29. juunil. Kuna JK Sõnumid lähevad trükki enne vissionsvalimisi, ei saa me siin võitjate nimesid ära tuua, kuid EPJ õnnitleb neid juba ette ning teatab, et autastab eesti holsteini ja eesti punase tõu esmaspoeginute esimese kolme koha saajaid oma auhinnaga.

Paroolide vahetamine

EPJ andmebaasi paroolide vahetamise ei suhtuta sageli vastutustundlikult, mistõttu võivad farmi jõudlusandmed olla kättesaadavad võõrastele, nt endistele töötajatele. Parooli peaks kohe uuendada inimeste vahetumisel EPJ kodulehel kataloogis Rakendused (vajalik eelnev sisselogimine). Riskide maandamiseks on EPJ paroolide vahetamise teinud kohustuslikuks iga 180 päeva järel, teavitades kasutajat aegumisest nii EPJ kodulehel kui ka Possu programmis. Aegunud parooliga ei ole võimalik saata Possust andmeid ega pääseda Possu portaali.

Põlva esinduse sulgemine

EPJ otsustas sulgeda esinduse Põlvas, Puuri tee 1, kuna selle külastatavus on väike, kulud suured ja klienditeenindus on üle kolunud internetti või toimub kohapeal farmis.

Põlva esindus on suletud alates 1. juulist 2018, Põlvamaa jõudluskontrolli kliente jääb endiselt teenindama Evi Prins.

Kõrvamärke saab tellida EPJ Tartu peamajast, kõige hõlpsam on seda teha EPJ kaubatellimise rakenduses.

Samuti on kõrvamärke võimalik tellida e-kirjaga myyk@epj.ee või helistades telefonile 738 7762 või 526 3529. Märgid saadetakse vastavalt tellija soovile kas pakiautomaati või postkontorisse.

Muhedat

Õpetaja: "Kui mul on vasakus käes 4 pudelit ja paremas käes 5 pudelit, siis mitu pudelit mul kokku on?"

Juku: "Palju. Ja teil on alkoholi-probleem."

Jaapani turist sõidab Indias taksoga. Mööda vuhiseb Honda mootorratas.

"Mootorratas väga kiire, *made in Japan*."

Taksojuht vaid noogutab selle jutu peale. Järgmisena sõidab neist mööda Toyota maastur.

"Auto väga kiire, *made in Japan*." Taksojuht ei ütle ikka veel midagi.

Jõuab takso lõpuks kohale ja arve summat kuuldes ei saa jaapanlane aru, kuidas see nii suur saab olla.

"Taksomeeter väga kiire, *made in India*," naeratab taksojuht.

Alati kui ma kaalu kaotan, leian selle oma külmikust uuesti üles.

Tööjuubilarid

Mais täitus 40 tööaastat jõudluskontrollis IT juhil **Kalle Pedastaarel**, kes on loonud paljud meie IT-rakendused, sh Vissukese.

Mai algul 20 aastat tagasi tuli meile tööle **Küllil Kersten**, kes juhib sigade jõudluskontrolli.

Mõlemad tööjuubilarid on saanud ka aasta töötaja aunimetuse.

www.epj.ee
epj@epj.ee

F. R. Kreutzwaldi 48a, 50094 Tartu linn

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762 526 3529
Harju-, Jõgeva-, Järva- ja Valgamaa klienditeenindaja	738 7751
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu-, Viljandi- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7753
Hiiu-, Ida-Viru-, Lääne-Viru, Pärnu- ja Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7769

Labor

F. R. Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu linn

Telefon	738 7726 510 9624
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Jõudluskontrolli spetsialistid maakonnas

Harjumaa	Maila Kirs	tel 509 4675		maila.kirs@epj.ee	
Harjumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816		ludmilla.aan@epj.ee	
Hiiumaa	Maire Tamm	tel 5332 4204		maire.tamm@epj.ee	Mäe 2, Käina 2. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816		ludmilla.aan@epj.ee	
Jõgevamaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816		ludmilla.aan@epj.ee	
Järvamaa	Merle Lillik	tel 516 7868		merle.lillik@epj.ee	Pärnu 58 II korrus, Paide K 9.30-13.30
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816	322 7018	ludmilla.aan@epj.ee	Neffi 2, Piira, Lääne-Virumaa E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	tel 509 4675	473 3007	maila.kirs@epj.ee	Jaani 10 I korrus, Haapsalu K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	tel 520 6231		evi.prins@epj.ee	
Pärnumaa	Maire Tamm	tel 5332 4204		maire.tamm@epj.ee	
Pärnumaa	Maila Kirs	tel 509 4675		maila.kirs@epj.ee	
Raplamaa	Maila Kirs	tel 509 4675		maila.kirs@epj.ee	Kuusiku tee 6, Rapla E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	tel 5332 4204		maire.tamm@epj.ee	Kohtu 10, Kuressaare E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	tel 516 7868	738 7739	merle.lillik@epj.ee	Kreutzwaldi 48a-215, Tartu 1. ja 3. E 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	tel 520 6231		evi.prins@epj.ee	
Viljandimaa	Merle Lillik	tel 516 7868	433 3713	merle.lillik@epj.ee	Vabaduse plats 4-317, Viljandi T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	tel 520 6231		evi.prins@epj.ee	Liiva 11 II korrus, Võru T 10.00-13.00